

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe septimana: joi'a si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura voiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gal'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr 8. ANULU XII.

Sabiu, in 26 Ianuaru 1864.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tierci siraine pe anu 12f pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Insertele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela senatulu imperialu.

(Desbaterea asupr'a creditulu de 10 millioane.)

Cas'a ablegatiloru continuu in 17/29 Ian., siedinti'a 78. desbaterea asupr'a creditulu de 10 millioane f. Nu vomu osteni luarea aminte a cetitoriloru nostri cu insirarea multorlu cuventari stralucite, cari s'au rostitu si 'n acesta siedintia ca si 'n cea de mai nainte; ci vomu estrage din ele chiaru numai essinti'a. Celu d'antaiu vorbitoriu estre Cont. *Vrints*, care aperandu politic'a ministeriulu in caus'a germano-danesa, precumu si legalitatea protocolulu de Londr'a, incheia cu provocarea: de a nu slabi, ci mai vertosu de a sprijini pre ministeriulu, si asiá e in contr'a propunerei comitetulu. *Rechbauer* combate mai antaiu politic'a acest'a ca un'a periculosa, nefericita si funesta pentru interesele Austriei; pentruca Austria in alianti'a sea cu Prussia nu escuteza hotaririle confederatiunei germane, ai carei membri suntu si a carei competintia o-au recunoscutu si ele, aducendu inuaintea eii propunerile sele, ci lucreaza singure de sine. Austria s'a desbinatu de poporulu germanu cu totulu. Si ce va poporulu germanu? Va sa urmeze indegetarea ceriulu insusi, si morindu lini'a regesca din Dani'a, va a sprijini ducatele intru recastigarea independintiei loru. Lipindu-se Austria de protocolulu de Londr'a, si-a perditu razimulu celu mai de frunte, adica pre poporulu germanu: ceea ce se vede de ajunsu de acolo, ca prin Germani'a cerculeza provocatiuni de a nu lua parte la imprumutulu, ce va sa-lu faca Austria.—Miscarile din Germani'a se caracteriseza ca revolutiunarie; dar deca acelea, la cari iau parte cei mai bravi barbati ai Germaniei: Dalwigk, Beust, Pfordten, regii din Bavari'a si Saxoni'a s. a., suntu revolutiunarie, apoi si densulu va sa fia revolutiunariu! — Dar chiaru si positiunea sea de putere mare, carea ca atare e legata de Germani'a, si-o perde Austria prin procederea sea, si 'n loculu eii castiga amici'a cea dubia a ministriulu Bismarck si unu resboiu neevitabilu, care nu-i va aduce folosu nici eii, si nu va folosi nici ducateloru, pentru care dice ca se intrepune. De aceea dar trebuie sa se alature si densulu la resolutiune, de si aru fi doritu, ca aceea sa aiba o forma mai marcata; si acest'a trebuie sa o faca si camer'a cu atai'a mai vertosu, ca sa veda pe fatia si regimulu si poporulu, de ce parere suntemu, ca adica reprobamu cu energia politic'a urmata de regimu pana acumu „Se pote, dice 'n fine, ba e si probabilu, ca minsteriulu nostru, ca si alu domnulu de Bismarck, va nesocoti enuncierea reprezentantiei poporulu, — sa fia! noi n'avemu puterea a o schimbá acest'a; dar deca cea mai santa causa iar se va lasa sa peara de micimea de sufletu a diplomatiei, apoi sa porte respunderea acei barbati, cari suntu surdi pentru vocile dreptului si ale poporeloru, si se tinu numai de devis'a: Puterea e dreptulu. Istori'a va judeca apoi intre noi si intre acei barbati, si nu 'ncepe 'ndoieia, in a cui favore va esi sentintia eii.“ (Acclamatiuni.) Br. *Tinti* pune la loculu d'antaiu politica, si nu dreptulu; deaceea apoi afla a fi nefolositoare resolutiunea proiectata, si dupa ce cearca a o combate cu aceea, ca a decide asupr'a resboiulu si a pazei esto unu dreptu necontestatu alu coronei, aduce unu altu proiectu, sprijinitu de 80 ablegati (va sa dica de maiortatea absoluta. Red), proiectulu adeca, ca de orece acea resolutiune combate politic'a ministeriulu, fara de a areta alt'a mai buna, si

de ore ce ea nu mai pote impedeá actiunea Austriei, candu stegurile eii falfaie langa Eider, in fine

de ore ce se ascepta, ca regimulu va pastra cu seumpatate interesele Austriei, interesele confederatiunei germane si interesele ducateloru Schleswig si Holstein :

cas'a sa decida, a trece preste resolutiunea proiectata la ordinea dilei. Propunerea acest'a, carea se mputa a o fi castigatu Br. *Tinti* pe cale nu tocmai onesta, intr'adeveru e sprijinita de 80 membri; dintre Ardeleni au subscri'o: Bolog'a, Alduleanu, Friedenfels, Lemény, Baritlu, Bohatielu, Trauschenfels, Groisz, Eranosz, Reichenstein, Moldovanu, Cipariu, — va sa dica mai toti.

Amu disu mai susu, ca proiectulu lui *Tinti*, fiindu subscriu de 80 membri, cari suntu maiortatea din cas'a ablegatiloru, era ca si priimitu; caci se 'ntielege de sine, ca ori care membru, subscriindu odata propunerea, la desbaterea asupr'a eii nu va vorbi in contra-i. Cu tote acestea *Kuranda* ia cuventulu, pentru de a combate cu arme forte agere propunerea lui *Tinti*. Totu poporulu austriacu se 'ntreba cu mirare, ca pentru ce interese se 'nceurea Austria intr'unu resboiu; si in astfelu de momente cumu pote cuteza cine va a ascepta dela reprezentanti'a imperiulu, ca sa lasa la o parte acesta afacere si sa treca la alte celea. „Precumu sunteti Domniavostre, Domniloru, petrunsi de demnitatea acestei adunari, nu poteti priimi nici decatu acesta propunere.“ (Presiedintele reprobeza aceste cuvinte, si) *Kuranda* continua a apera resolutiunea, a areta, catu de multu au gresitu Austria aliandu-se cu Prussia, pe candu aru fi potutu merge pe o cale cu celelalte staturi germane; caci cine scie, nu vomu ave mane poimane altu resboiu, pentru care ne voru trebui aliatu, si nu vomu ave de unde-i lua. In Austria n'a-vemu pace, ci numai unu armistitiu. Si candu va veni apoi la resboiu, noi vomu fi singuri si debili; caci din espeditiunea dela Schleswig va trage pote Prussia ce va folosu, dar Austria de siguru numai slabiciune. De aceea, dice, elu va apera si va sustine resolutiunea cu tota puterea; eara aceea, cari voru sa treca cu usiurintia preste resolutiune, aceea voru abdicatiunea parlamentulu, voru a-i legatura, si la actulu acest'a densulu in veci si 'npururea nu va da concursulu seu. (Applause.) — *Pratobevera* crede, ca in staturi constitutionale deciderea asupr'a resboiulu si a pazei este unu dreptu alu coronei, si ca prin resolutiune se face stricare constitutionalismulu; de aceea ca sa nu ia asupra-si responsabilitatea pentru urmările resolutiunei, e in contr'a eii. — Dupa elu vorbesce *Skene*, reprobandu si densulu politic'a Austriei, carea pe candu era pe calea cea mai buna de a se popularisa in Germani'a, pe atunci se alieza cu Prussia lui Bismarck, — o aliantia, prin carea se teme ca se va discreditá numele austriacu. Opiniunea publica au condamnatu procederea regimulu; si densulu crede, ca Austria avea numai un'a politica, adica de a tine strinsu de confederatiunea germana. Regimulu insa a fostu de alta parere, hotarindu invasiunea in Schleswig si apoi motivandu-o cu onorea si puterea imperiulu, pecandu acestea suntu numai vorbe, care traducendu-se in limb'a cea adeverata, insemneza „vanitate“ si „ingamfare“. (Presiedintele-lu roga a lasa la o parte acesti termini personali; *Skene*: Deca nu e iertatu aici a vorbi liberu si a-si spune cu franchetia opiniunea, voiui siedé josu si voiui tacé de totu.) Onorea insa a unui regimu se cuprinde numai intru aceea, ca sa guberneze bine, si onorea tierci numai intru aceea, ca cetatienii suntu mandrii si multiamiti, a se tine de acestu statu. Catu pentru asiá numit'a putere, elu crede, ca acestui titlu avemu de a multiami mai multu de jumetato datoriile nostre de statu. (Forte adeveratu! Red.) Pentru de a castiga o putere paruta, o-amu sacrificatu cea adeverata; caci puterea cea adeverata se cuprinde

in taria cea din la untru, si aceea destulu de adeseori s'arispitu. Ministeriulu dice, c'a n'ceputu resboiulu, pentra se temeá de unu resboiu general; asta e, ca candu cineva de frica mortii si-aru lua viet'a. (Iaritate!) Regimulu n'a tinutu sema, ca tierile ascépta drumuri de feru, ca riurile stau neregulate, ca porturile se umplu de nesipu, ca tóte intreprinderile, cari aru fi sa urce bunastarea lor, zacu balta. Regimulu n'a cugetatu destulu la acestea, ci absorbindu nu numai summele adunate din imperiu, ci si altele colosale din strainatate, le-au intrebuintatu spre scopuri nefructifere: o astfelu de politica duce la bancherotulu statulu! — Dar caus'a mai are inca o parte: se dice adica, ca a portá resboiu si a ncheia pace, e o prerogativa a Corónei. Dar panacandu e adunatu senatulu imp., nu e iertatu a se espensá (cheltui) bani nevotati; acés'ta insa acum se face n'tóte dílele, si e contrariu constitutiunei. Se va dice: ca pentru ce atá'ta alarma, cáci banii acum suntu dati odata si nu se mai re'torcú? Insa tocmai in contr'a acesteisisteme a fapteloru complinite d'ensulu trebuie sa protesteze, cáci in fines'aru face complice (impreuna vinovata) si Camer'a de tóte retacirile regimulu, si cáci se teme, ca prin acés'ta iar amu dá mán'ala o forma nóua de absolutismu, mai periculosu decâtu celu vechiu. Elu mai bucuros se lipsesce de constitutiune, decâtu sa aiba o constitutiune paruta; (Voci in stáng'a: Bravo! Fórté bine!) cáci acés'ta aru subminá cea din urma credintia in venitorulu Austriei. De aceea, de si-ar fi mai placutu o declaratiune mai scurta si mai apesata: „ca camera unu resboiu aggressivu lu privesce cá neconvenibilu cu interesele imperiului“, totusi, cá sa nu dea ansa la impartirea voturilor, votéza pentru resolutiune. Conte Hartig apera politic'a regimulu cá un'a corecta — de nevoia, alegendu din dóne rele celu mai micu si e'n contr'a resolutiunei. (Bravo! in centru).

Totu camu aceleasi pareri cá Skene le desfasura Schindler; dar cuventulu lui e si mai energiosu, si mai petrundiatoriu. La n'ceputulu sesiunei, dice elu, popórele austriace erau pline de asceptare la senatulu imperialu, sperandu ca se voru aduce o multime de proiecte de legi necesarie. Dar in locu de proiectele de legi privitóre la desvoltarea constitutionalismulu se asternura casei bugetu, contributiuni, imprumuturi si unu numeru frumosu de credituri suppletorie. Unulu din acestea e la ordinea dílei si astadi. La acestea se mai adause inca aceea, ca din partea unoru locuri competintis'ar vedutu aপরاندু-সে mai multu constitutionalismulu celu parutu, decâtu celu adevératu. De aceea au inceputu a se suná despre tendintie prussesi (re'tórcerea la absolutismu. Red.); si popórele dinecolo de Laith'a, in locu de a ne'ntinde máu'a, au inceputu a se desencragia si mai tare si cu atá'ta mai vertosu a-si imbratisia constitutiunile cele vechi, cari, afara de alte páaturi ale poporulu, le mai apera si baronii si preotimea inalta. Acés'ta parere trebuie sa se nasca, audindu-se cumu din partea ministeriulu se condamna liberalismulu, cumu se facu casei invinuiri, ca ea va sa atace drepturile inviolabile ale Domnitorulu; cumu cas'a, ne'ncuviintandu speculatiunile cele grase ale cutároru religiosi, fu acusatá ca va unu statufára Domnedieu; cumu se'nvinuicás'a ca uresece christianismulu, si cumu se pretinse, cá nobilimea imperiulu sa se armeze din crescetupána n'tálpi, pentru de a plecá la lupta, firesce numai pe cámpulu moralu, asupr'a casei. (Applausu, iaritate.) La tóte acestea ministeriulu n'au avutu ce respunde, si tocmai in starea acés'ta ia de subsóura pre cabinetulu din Berlinu, ce se afla pe calea cátra reactiune, si se'ncurca n'tr'unu resboiu nefolositoriu. Si acés'ta se face tocmai intr'unu tempu, candu erá mai mare trebuint'a de a desvólta libertatea si bunastarea materiala a patriei. Constitutionalismulu tineru se uita cu ngrijire la sabia cea scósa, carea avendu dóne taisie póte loví si pre inamiculu, dar si pre amiculu Austria a mai avutu odata germinii unei constitutiuni, din carea se radica la cárm'a statulu unu omu mare din sinulu poporulu. Acés'ta a n'ceputu a creá burocratia si a pregati centralistiaunea statulu, dar candu se pareá ca e gat'a si ca va sa sbóre in templulu gloriei, sbóra in — capel'a nunciaturei pa-

pale (Concordatulu. Red.) (Iaritate, applausu.) Dar resboiulu, care-lu inaltiasé, lu si surpa la pamentu, si trebui sa putrediesca multi soldati austriaci in pamentulu Italiei, pentrucá sa resara unu tempu nou frumosu. De aceea cu spama vede desfasurandu-se iara steagulu resboiulu. — Apoi ventura n'trebarea, ca cine din Europ'a va in acestu momentu resbelulu? si afla ca nimenea, afara de cei ce voru a cuceri. Cu ce bucuria s'aru fi priimitu din partea imperiulu in loculu acestui resboiu impacarea cu Ungari'a, incetarea burocratiei si altele de felulu acés'ta! Insa ministeriulu cu cestiunile acestea nu se mai clati din locu, si acum pare-ca va a-si denegá si principiile. (Iaritate. Fórté bine!) Cu cátu insa a fostu mai tardiu ministeriulu cu acele legi, cu atá'ta mai multu s'a grabitu cu n'ceperea resboiulu. S'au auditu destulu de adeseori in cas'a acés'ta vaietele din seracele provincie, care de siguru nu voru aprobá mergearea in resboiu, prin urmare nici reprezentantii lor nu voru poté fi in contr'a resolutiunei; (Se vede din nefericire, ca totusi au potutu fi in contr'a eii. Red.) cáci resolutiunea va pacea. Cestiunea contumaciei cu German'a e'n periculu de a se sfarmá, si capitalulu si industria Austriei a se ruina. Adevératu, ca pe culmele cele stralucite ale diplomatiei odichnesce privirea numai la fericirile vietiei, si lesne se póte n'templá ministrulu afaceriloru dinafara, cá privindu numai la svedile principiloru, sa-si uite vr'odata de pánea poporulu*) (Bravo! Bravo!) E o n'templare batátore la ochi, ca'n momentulu, in care se ndicsuira cassele de resboiu, s'osi si in Ungari'a scirea, ca ajutórele n'cuviintate nu mai curgu. Cas'a a luat asupr'a si, a regulá economi'a statulu, si acum eata resboiulu. Eata o gacitura negacita! D'ensulu e convinsu, ca nimenea din Camera nu va sa puna regimulu cutitulu la gátu; dar crede, ca nici regimulu nu o face acés'ta fatia cu Camer'a, nici chiaru pentru aceea, cáci are lipsa de ea, cá sa-i mai mijlocésca cáte odata cáte o trebusióra de bani. (Iaritate durátore.) — Dupa aceea trecendu la aliantia intre Austria si Prussia, dice ca Prussia e cea mai catranita inamica a Austriei. Se dice, ca'n German'a mirósa a revolutiune; intre acesti revolutiunari se numera, intre altii, si regele din Bavari'a, care scie trái atátu de bine in pace cu poporulu seu. (Fórté bine! Bravo!) Acés'ta suuta revolutiunarii, cari voru sa eurpe tóte drepturile; din contra in cabinetulu din Berlinu se lucra la fericirea Germaniei; (Iaritate viua), acolo se ncérca formarea statulu de dreptu; (Iaritate durátore) acolo se respectéza pacea lumei dupa rénumitulu principiu: „Lasa-mi ce-i alu meu, si da-mi ce-i alu teu!“ (Iaritate). — Se dice mai departe, ca noi mergemu pe o cale cu Prussia, cá sa-i potemu strigá: Ho! candu vomu vedé ca merge prea departe. E reu insa a merge cu cineva, in care n'ai incredere si care, inca n'are incredere in tine (Iaritate); dar denu va stá Prussia, candu i vomu strigá noi: Ho?! (Iaritate), atunci apoi eata ca intre Eib'a si Eider'a voru stá trei armate: cea austriaca, cea prussa, cea confederativa fatia'n fatia un'a cu alt'a. — Camer'a e gat'a a votá, unde se cere spre scopuri confederative, dar mai departe nu. In fine combate acea maxima, ca, de óre ce stégurile suntu acum odata desvelite, v tulu Camerei, suppletoriu ori antecipativu, e datu, si candu e adunatu senatulu imp. de pe la inceputulu actiunei. Unu astfelu de paragrafu nu esista in constitutiune. Insa cele mai neplacute escusári suntu acelea, cari striga, ca e'n periculu constitutiunea. Aru fi reu, candu aru trebui in totu annu sa cumperámu esistintia constitutiunei, odata cu 525,000 f., de alta data cu 20,000, de alta data cu 6000, si iarasi de alta data cu 10 millióne. (Iaritate viua durátore.) Este o maniera de a castigá dela Senatulu imperialu totu ce voiesci; si acés'ta maniera e: a dice, ca totulu e'n periculu! Cáci atunci spaim'a invinge si face blándi pre toti oponentii. — Dupa cele díse nu va cugetá nimenea, ca elu dóra n'aru fi pentru resolutiune.

Totu cu desbaterea asupr'a acestui obiectu se petrece si siedintia 79 din 18/30 Ian. Celu d'antáiu ia cuventulu consiliarulu de locotinentia Sartori, care firesce aveá sa vorbésca in contr'a resolutiunei; dar vorbesce atátu de móle, si cuventulu lui e ascultat cu interessu asiá de putinu, incátu nu potemu aflá intr'ensulu nimicu nou, nedisu

*) Onóre dlui Schindler! Cuventulu lui e unu echo credinciosu si alu poporulu nostru. (Red.)

inca pâna acumu de contrarii rezoluțiunii. — După densulu ia cuventulu Dr. Herbst si combate punctu de punctu propunerea lui Tinti. Déca rezoluțiunea dice prea putinu, apoi cu atât'a mai vertosu trebuiá sa fia priimita si din partea partidei contrarie; déca e nechiara rezoluțiunea, nechiara dieu e si propunerea lui Tinti; déca ea petrece stégurile Austriei pâna pe malulu Eiderei, apoi in adeveru si rezoluțiunístii au simpatiele loru acolo, unde e armat'a austriaca. Intrebarea in sa e, cumu s'au dusu stégurile la Eider'a? cáci altmintrea ori ce politica aru fi buna si corecta. Apoi trece la aperiarea rezoluțiunii in sesi.

Camer'a are dreptulu si datorint'a de a desbata cestiunea, si crede ca trecerea preste rezoluțiune la ordinea dilei va surprinde pre popórele austriace. Sa lumá la esaminare mai cu séma interesele Austriei, si apoi vomu aflá, ca bóla cea chronica a finantielor nóstre cere pacea interna; acést'a o spune si Franci'a cea de altmintrea atâtu de mándra cu puterea sea bellica. Dar si amenintiata e Austri'a de atât'a párti, si cu atât'a mai vertosu dar aru fi trebuitu a se sustiné pacea cu ori ce pretiu onestu. Dar tocmai pentru aceea, candu e amenintiatu imperiulu la médiad, nu trebuiá tramisa armat'a la médiadópte. — Apoi respinge parerea adusa eri (de Cont. Vrints), ca numai aceia potu pricepe politic'a, cari suntu ampoiati; cáci chiaru si 'n staturi absolutistice pasiescu monarchii cu vr'unu declaratoriu inaintea popóreloru, — semnu ca acestea inca-si intielegu interesele si voru sa scie, pentru ce-si oferu sángele si banii. (Bravo!) — Portarea resboiului, tocmai sa fia fostu cu dreptulu, n'a fostu de lipsa, pentruca n'a cerut'o nimenea. — Onórea Austriei, se dice, a reclamatu acésta campania; cáci nu s'au tinutu stipulatiunile din 1851 si 1852. Insa acestea atingu nemijlocitu pre Germani'a si nu pre Austri'a. Pentruce n'au pasitu cele trei puteri apusene incontr'a Russiei, candu acést'a a reieptatu in modu atâtu de scurtu notele loru?! — S'a dísu, ca pentru intregitatea monarchiei danese pórtá Austri'a resboiulu; dar e si ódu a pórtá cu unu státu resboiu, pentru de a sustiné intregitatea lui; (Itaritate duratóre.) cáci atunci mai bine ne-amu impacá cu frumosulu! — S'a dísu, ca pentru de a localisá resboiulu, a pasitu Austri'a la mijlocu; in sa la acést'a se ceru ó ecare garantii sigure, cari nóue nu ne suntu date. — Apoi ilustréza assertulu, ca nu e totu un'a, cu ce státu ne ajiámu, si 'n fine aperi rezoluțiunea cá fórté moderata si binecugetata, si combate procederea acelor'a, cari negatiunea nu o voru, ear negatiunea negatiunei o voru, [Haritate. Fórté bine!] si sustine, ca rezoluțiunea nu e spiritulu critice negatiive, ci spiritulu patriotismului. (Bravo! viu.) — Brosche incepe a laudá pre ministrulu Schmerling, si precumu a votatu pentru cele 525,000 f. din confidintia, asiá si aici votéza contr'a rezoluțiunii si nu va nici decátu sa atingá pre ministeriulu. (Haritate.) — Sé cere incheiárea desbateri prin ablegg. Gross si Kromer; presiedintele provóca pre oratorii in scrisi a-si alege doi oratori generali, si după o pausa de consultare se alege vorbitoru pentru rezoluțiune de Kaisersfeld, ear incontr'a eii Dr. Ryger.

Kaisersfeld ia punctu de manecare alipirea Austriei de Germani'a, si dupace da o deductiune inistorica, cumu s'a formatu Austri'a prin concursulu Germaniloru materialu si spiritualu, trece la politic'a Austri'a dela 1859 pâna 'n dia de astadi, apoi arata starea lucrurilor in Germani'a, Dani'a si ducatele Schleswig-Holstein; si ajungendu la rezultatu, ca Austri'a la tóta 'ntemplantia trebuia sa se supuna decisiuniloru Bund-ului, trage la critica fórté agera politic'a ministrului Rechberg cá un'a periculósá pentru interesele si securitatea Austriei. Pre aperiatorii propunerei lui Tinti i provóca a votá incontr'a rezoluțiunii mai bine decátu pentru trecerea la ordinea dilei; ear vérfulu celu mai ascútitu alu cuventulu e, candu se adreséza cátra Cont. Rechberg, cá déca caus'a acést'a e legata prea strinsu de onórea lui, sa faca locu al tui'a; cáci Camer'a va platice a costatu politic'a lui. (Sensatiune.) — Ryger se declara de nou incontr'a rezoluțiunii, cá sa nu se dea votu de ne'ncredere regimului, dupace d'abiá de câte vais'a datu de incedere, si cá sa nu se slabéscá puterea ministeriului. — In fine mai ia cuventulu Dr. Giskra cá referinte. Elu combate in cuvinte fórté agere si energióse assertele lui Tinti, ce cerca a turburá claritatea causei, si anume assertele: cá dreptulu e de 'nsemnata subordinata — unu assertu, ce astadi antái'a data s'au auditu in acést'a casa si care sa dea Domnedieu sa nu se mai auda, precum si assertulu, ca corón'a are dreptulu nemarginitu de a pórtá resboiu si a incheiá pace; cáci acestea nu

sunt decátu nisce esecutive ale hotariloru poteri legislative. — (Va urmá)

De lâng a Ariessiu, Febr. 2. 1864. Totu amu acceptatu sa vedu, ce va respunde D. Prota din Reginulu sasescu M. C. la provocarea Comitulu juristiloru din Sabiu pentru colect'a facuta inca in 1863.; si iata candu credemu, ca dóra nici va mai respunde, me surprinse Nr. 6. din Tel. Rom., in care vedu, ca numitulu Domnu Protopopu banii culesi i-au administratu juristulu Candidu Albini, si nu comitetulu juristiloru. Dar pre mine acelu respunsu nu me indestulesce, nu, pentruca si fára voia mi vine intrebarea: Facutus'au colect'a pentru juristii din Sabiu? séu numai pentru juristii din Comitatu Turdei? séu specificé numai pentru Candidu Albini? De s'a facutu pentru juristii din Sabiu in genere, atunci D. Prota M. C. de unde a avutu puterea aceea, cá fára dispusetiunea Comitulu juristiloru sa imparta ajutóre lui Candidu Albini, candu se scie, ca Candidu Albini e nepotu de sora alu Dómnei Protopreotese? de s'a facutu colect'a pentru juristii din Comitatu Turdei, unde spre acestu scopu se afla unu Comitetu filialu, carele si pâna acumu cu cunoscentia si-a implinitu detori'a, de ce nu s'au administratu la acelu Comitetu filialu? pentru ca numai in acelu casu erá indreptatitu numitulu D. Protopopu a dispune cu banii cum a dispusu, candu colect'a s'aru fi facutu numai si numai pentru Candidu Albini, care de altmintre este unu tineru bunu si bravu. Mi se spune din partea unoru ómeni din pártile Turdei, ca Comitulu filialu uu este sprijinitu in afacerile sale in párti Reginulu din caus'a resistintei (? Red.) Dlui Prota M. C., si mi se vedu a fi drepte tóte acelea ce mi s'au spusu, mái alesu ca si cu asta ocaziune s'au aretatu, ca colect'a nu s'a facutu in spiritu generalu, ci numai in interesulu unui nepotu alu Dlui Prot'a, pre care D-Sea lesne lu poteá ajutá fára a pretinde ajutoriulu preofiloru si de altmintrea ingreunati cu multe griji ale vietiei, si fára a discreditá spiritulu publiculu spre binefaceri. M.

Din Bucovin'a scrie fóia germana „Bucovin'a“ ca 'n urm'a adresei tramise din partea dietei cátra Maiestatea Sea pentru administratiunea autonóma a fondului religiuariu gr. orientalu s'a facutu intrebare prin Ministeriulu de státu cátra Escellent'a Sea Episcopulu asup'a sensului si cuprinsului acéstei autonomii, fiindca regimulu aru fi aplicatu a o incuviintiá. (Cecandu incheiaseramu, ne veni o pretiósa corespúndintia din Bucovin'a despre afacerile bisericesci de acolo. O vomu comunicá in nr. urmatoriu. Red.)

Din Ungari'a, din státulu Curticiu (comit. Aradului) ni se scrie pe largu despre „turburárele“ de acolo, amintite si in nr. 115. 1863. alu T. R. Tóta caus'a, dupa acést'a corespúndintia, se reduce la aceea, ca poporulu la alegerea judelui comunalu au candidatu la loculu d'antái pre Sandru Iuleanu, la alu doilea pre Danila Paáru, la alu treilea pre Iliá Donu; ear D. Comite supremu denumi pre celu de alu doilea si-lu introduse in comuna prin Judele districtualu, preste voia popórlu, cu asistintia de 18 gendarmi. La atât'a se reduce tóta treb'a; se vede in sa, ca unelo foi avusera interesu de a face din tintariu armasariu. —

Varietáti si nouáti de di.

(Banchetu romanescu in Pest'a.) Junimea romana dela universitatea din Pest'a serba in séra de 24 Ian. unu ospetiu colegialu, care spre onórea eii, lu infrumetsia prin productiuni de musica instrumentala si vocala, de declamatiuni si de jocuri nationale. Multiamindu fratiloru din Pest'a pentru onorific'a invitare, ce ne facura si nóue, credemu ca facemu o placere cititoriloru nosti, comunicandu program'a productiuniloru braviloru junii románi din capital'a Ungariei. I. „Ouvertura din oper'a Tancred“, esecutata de Ioanne Lemény, Ioanne Siepetianu, Paulu Rotariu, Trifu Gaitia, Dionisiu Póenariu, Ioanne Iancu, Ioanne Porutiu, Samuilu Tolnay si Stefanu Perianu. „Roman'a“, dantiu romanescu, esecutatu de susnumitulu orchestru. „Vócea unu orbu“, declamata de V. Popu. „Romania“, de Meyerbeer, esecutata de orchestru. „Descépta-te Romane“, poesia de A. Muresianu, esecutata de cuártetulu vocalé. „Carnévalulu de Bucuresci“ de Loreizo, esecutatu pre violina de Ioane Siepetianu si acompániatu pre piano-fórté de St. Perianu. „Cantulu pecurariului“, esecutatu de orchestru. „Stefanu si Poetulu“, poesia de Bolintianu, declamata de Ioann. Iovita. „Acumue mediulu noptii“, ari'a din Romani'a, de Constantinu de Saligny, esecutata pre piano-fórté de Stefanu Perianu. „Mi-ajunga dile triste“, esecutatu de cuártetulu vocalé. „Romanulu mare“, poesia satirica de Iulianu Grozescu, declamata de autoru.

II. „6-me Air varie“ de C. de Beridt, esecutata pre violina de Ioanne Lemény si acompániata pre piano-fórté de Stefanu Perianu. „Trovátorele“, esecutatu de orchestru. „Omulu frumosu“, poesia de A. Muresianu, declamata de Ioanne Lemény. „Duetu“

de faute, executată de P. Rotariu și T. Gaitia. „Ardelene și Banatienă“, jocuri românești, executate de orchestră. „Glasul Românului“, poezia de A. Muresianu, declamată de Paulu Draga. „Acum e mediul nopții“, cântat de quartetul vocal. „Mersul lui Mihail Eroful“, executat de orchestră. Intre pauza se va juca „Calusierul“ și „Batut“a“, daniuri naționale.

(Daru marinosu.) Bravulu cetățienilor din Pest'a și zelosulu naționalistu Ioann Mutovschi a donatu Asociațiunii române din Aradu: „Organulu luminării“ nr. 1—52. din an. 1857, și nr. 53—70 an. 1848. „Organulu național“ nr. 1—21 an. 1848. „Inventariulu poporalu“ nr. 1—21 an. 1848. „Bucovina“ an. 1850. „Gazeta Transilvaniei“ dela an. 1845—1863. „Telegrafulu Romanu“ dela an. 1853—1863.— „Aur. rom.“

(D. Gojdu recasatoritu.) In ziua Sântului Ioann s'a serbatu cununia Ilustrității Sele, d. Emanuilu G o z s d u cu Domnișoara Melani'a Dumtscha.— „Aur. rom.“

(O legaturita de grumadi perduta.) La unulu din balurile de curte din Parisu perdă principesa Metternich o legaturita de grumadi in pretiu de 40,000 franci.

Chartia din foi de cucuruzu, până acum o raritate, va sa devina in curendu unu articulu de negociu. S'au inventatu adica unu modu de a tiese pandia din foi de cucuruzu, și pandia acesta apoi deveninda sdrantie, va sa dea o chartia foarte buna și foarte efina.

Principatele române unite.

„Reformă“ comunica două proiecte de lege de mare însemnatate pentru principate, care credându-le de interesu adevăratu și pentru noi, le reproducem.

PROIECTU DE LEGE.

Art. I. Calugari'a în cuprinsulu Romaniei este pe viitoriu oprita, afara de casurile mai josu aretate.

Art. II. Calugari'a este permisă numai preoților de miru ce și-au perdutu soțiile, precum și acelu, cari se pregătescu pentru posturile clericale înalte, precum Archimandriti Episcopi și Mitropoliti. Condițiunea neapărată, ce se pune acestor'a, este vârsta de 30 ani și terminarea învățaturilor în facultățile teologice.

Art. III. Calugari'a pentru femei este permisă numai pentru acelea, care se voru devota instrucțiunii publice și căutății bolnavilor.

IV. Comunitățile religioase actuale de calugari și calugăritie se păstrează numai pe timpul generațiunii actuale. Pentru locuința lor, se afectează monastirea Nemiului, Seculu, Slatin'a, Cernic'a, Caldarusianii, Horezulu și Sinai'a pentru bărbați, și Varaticulu, Agapi'a, Adam, Pașerea, Mamu și Ziganescii pentru femei. Stramutarea treptată a calugarilor și calugaritiei din celelalte monastiri și schituri chinoviale în cele mai susu numite, se va face gradualu în termenul de trei ani.

Statulu garantează calugarilor și calugaritiei actuali, locuința și întreținerea până la finalulu vieții lor.

Art. V. Guvernulu va otări prin ordonanța domnească, care suntu din desființatele monastiri acelea, ce trebuie a se păstra ca monumente istorice; celelalte se voru preface în biserică de miru, lasate județelor și comunelor. Incaperile din giurulu desființatelor monastiri și schituri voru servi pentru subprefecturi, școli, închisori manufacturi și alte asemenea asediamente, pe cont'a Statului. Acesta regulare se va face iarasi prin ordonanța domnească.

Art. VI. Nici unu frate și nici o sora nu se voru mai primi în comunitățile religioase provisoriu învoite prin Art. IV. alu acestei legi.

Ori cine va voi a intra în ordinea monachala, după condițiunile stipulate la Art. II și III, va trebui mai întâi să dovedească, ca este în vârsta de 25 ani, ca este liberu pe sine, și a capetat aprobarea guvernului prin Ministeriulu Cultelor.

Art. VII. Nici o comunitate străină de calugari și calugăritie, de ori ce ritu creștinu, afara de cătu acele menite pentru răspândirea instrucțiunii publice și căutarea bolnavilor, nu pōte nici a se stabili în Romani'a, nici a fi reprezentată prin ierarhi, egumeni etc.

Prin acesta restricțiune nu se împedica funcțiunea misiunilor catolici, cari deservează parohiile de acestu ritu din Romani'a; acesti'a însă se învoiescu numai până cându se va avea unu cleru pământenu catolicu.

Ministeriulu Cultelor. D. Bolintinenu.

PROIECTU DE LEGE

pentru bisericile orășienești, ce nu tinu de Statu.

Art. I. Tōte bisericile ortodoxe din orășiele Romaniei, afara de acele ce suntu ale Statului, rămānu, în viitoriu sub îngrijirea Municipalitatilor, sub raportulu administrării ave-

rilor lor și sub respectivulu Episcopu eparchiotu, sub raportulu spiritualu.

Art. II. Se înapoiează bisericilor câte din veniturile lor s'au fostu luat mai înainte în administrarea Ministeriului de culte.

Art. III. Fia-care biserică de miru va avea o anume epitropia aleasă de către poporeri (enoriti). Aceste epitropii voru ocărui averile bisericesti, după regulile contabilității publice. Budgetulu de cheltuieli și de venituri, precum și socotelile anuale redigiate de epitropi, se voru cerceta și aproba de către respectivele Municipalități, conformu legii comunale. Municipalitatea, înainte de a se rosti, va fi datore a asculta observările preoților parochioli, precum și a le protoiereului, de care biserică atârna.

Art. IV. Epitropiile nu voru potē schimbā nimicu din spiritulu testamentelor fondatorilor, în ceea ce privescu îndatoririle lor către școle și asediamente de bine-facere.

Art. V. Bisericile, ale căroru venituri prin testamente suntu tōte lasate școlilor publice, rămānu și în viitoriu sub administrarea directă a Ministeriului Instrucțiunii publice.

Ministeriulu Cultelor. D. Bolintinenu.—

Camera a votatu în 20 Ianuaru cu 53 contr'a 42 voturi în ființarea gardei naționale.

Prospectu politicu.

Scirile aduse de diuarie despre situațiunea din Schleswig-Holstein în zilele din urma ne spunea, ca generalulu Wrangel aru fi provocatu pre Dani a desiertā Schleswigulu. Diuarile de Vienn'a erau cuprinse de temerē, ca Danii voru și asculta și se voru retrage, fără de a fi respinsi. Cele din urma înse suntu pline de entuziasmu, ca Danii nu au ascultat, și asiā sortile au cadutu, pentruca tonulu au resunatu! și trupele austro-prusiane au calcatu pe pământulu Schleswigulu. În 31 Ianuaru după telegrame din Kiel au cadutu unu antepostu prusianu ucisu de glontiu danesu. În 1 Februaru n. au ayutu artileria prusiană o luptă cu două vase daneze lângă Eckernförde. Din depesie se vede, ca vasele acestea au parasitu în cele din urma portulu, și Prussia au ocupatu cetatea.

În Kiel au facutu sensațiune mare portarea Prusianilor. Ei îndata după sosirea lor acolo au cassatu tricolorulu germanu, care fluturā dela ducerea Danilor din Kiel. Asemenea au delaturatu Prussia posturile de onore dela palatulu ducelui de Augustenburg. În zilele din urma au parasitu ducele cetatea Kiel și s'au retrasu la unu bonu alu seu. Unu voru se ascrie parasirea acest'a impregiurării, ca de prezentu printiulu de corōna prusianu se afla în Kiel. Lângă aceste de mai susu mai adaugem, ca în statele mici ale confederațiunii nemțiesci e o nemulțămire înabusită cu purcederea celor două poteri mari. „Botschafer“ are și sciri dela Renulu de midilocu despre asiā numite Wehrvereine. Lângă acestea ese acum și o fōia agitatorie sub numirea de Wehrzeitung. Interesantulu e pōte a sci, ca tendințele acestea de societăți armate afla spriginire din partea ducelui de Coburg, pre carele Nemiulu numescu de multeori și Imperatulu Germaniei.

Angli'a până acum numai atitia și promite Danilor. Sa acceptāmu să vedem, cum se va portā după ce e resbelleulu odată în lucrare.

Franci'a se vede foarte linișcita fatia cu politica esteriōră. Desbaterea asupra adresei s'au încheiatu. Imperatulu sa fia necajitu pe criticele cele multe, ce au trebuit sa le audă din partea opozițiunii. Cu tōte acestea cându primi deputațiunea cu adresă, se exprimă, ca discussiunile nu aru fi zadarnile. Constata, ca de siese dieci de ani încōce libertatea partidelor au fostu numai spre a resturnā regimile. „Asiā sa nu mai fia. Progressulu celu adevăratu roditoriu este numai fructulu esperienței; Progressulu înse nu se ajunge prin atacuri sistematice și nedrepte, ci prin intim'a cointelegere între regimu și majoritate. Sa acceptāmu dar bun'aintelegere și tempulu, carele ne va înlesni îmbunătățirile, pentruca numai asiā nu se va potē compromite binele de acum pentru o speranța chimerică de mai bine.“

Din Poloni'a, cetim, ca regimulu aru fi datu de urm'a arhivei regimulu polonu secretu,— ceea ce însă nu e antăia data.

Mai nou din câmpulu resboiului. În 22 Ian. se lovira Austriicii și Prusii cu Danesii. Generalulu austr. Gondrecourt și brigada lui se luptara eroicescu, asemenea și Danesii. Batalionulu 18 de venatori luă unu tunu și strabătū până sub Danewirk. Danesi se prinsera preste 80, morții nu se sci; Austriicii perdura vr'o 500 feciori; Colone-lulu Benedek e ranitu. —